

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

• HVAR 8 DAG •

ILLUSTRERADT

MAGASIN

FRYKEN OCH VÄSTRA EMTERVIK. — FOTO. G. REIMERS, GEFLE.

20:DE ÅRG.

DEN 15 DECEMBER 1918

N:o 11

Foto. Hertzberg, Stockholm.

Nils Gustaf Nilsson

Kliché: *Engel & Gersparre*

De senaste sjöolyckorna på Vättern ha ånyo fäst uppmärksamheten på sjömännens riskfyllda lif och i sammanhang därmed på de åtgärder som vidtagits för att öka säkerheten till sjöss för lif och gods.

I Sverige har ju, visserligen något sent, en modern statlig sjösäkerhetskontroll införts, i stort sedt efter engelskt mönster. England var nämligen föregångslandet på detta område. Där uppstod på 1870-talet en stark rörelse, närmast igångsatt af parlamentsledamoten Samuel Plimsoll, gående ut på att söka genom åtgärder från det allmännas sida förhindra de allvarliga sjöolyckor som vid den tiden voro oroväckande talrika. Ehuru denna agitationsrörelse, som var att vänta, i början rönt visst motstånd lyckades den dock så småningom slå igenom och föranledde åtskilliga parlamentsakter, å hvilka så småningom uppbyggts hela den nu gällande moderna engelska säkerhetslagstiftningen på sjöfartens område.

Äfven i vårt land hade rätt tidigt faststälts vissa bestämmelser i afsikt att trygga de sjöfarandes lif. Bland dessa märkes först 1864 års förordning angående hvad i afseende å passagerarångfartygsbyggnad och utrustning och begagnande bör iakttagas jämte en del densamma kompletterande förordningar af färskare datum. Densamma måste gifvetvis anses synnerligen föräldrad och afser i öfrigt, såsom af dess titel framgår, endast passagerarångfartyg. I fråga om öfriga fartyg har hittills med undantag af en förordning rörande bärgningsredskap å fartyg i Nordsjö eller vidsträcktare fart och en förordning med fakultativa bestämmelser rörande lastmärke å samma slag af fartyg, endast funnits sjölagens mera allmänna bestämmelser därom, att befälhafvaren skall, innan resa anträdes, tillse att fartyg är i sjövärdigt skick, behörigen utrustadt och bemannadt. Kontroll öfver lagens efterlefnad har man sökt vinna genom sträf för underlåtenhet, alltså endast en, hvad man plägar kalla repressiv kontroll.

Ehuru det icke med bestämdhet har kunnat påvisas, att ett sådant ordnande af sjösäkerhetskontrollen här hos oss medfört något oefferrättlighetstillstånd, har man ansett, att det varit mera i öfverensstämmelse med modernare rättsprinciper och i hvarje fall med en humanitärare uppfattning att med engelsk förebild så ordna kontrollen, att denna verkar reglerande *innan* olyckan inträffat — alltså en preventiv kontroll.

Efter åtskilliga utredningar inom vederbörande departement och centrala ämbetsverk kom man också äfven i vårt land så småningom så långt, att vid 1914 års senare riksdag, den så kallade Majriksdagen, beslut fattades att inrätta en sådan preventiv kontroll.

Denna kontroll skulle utövas af en särskild kontrollorganisation benämnd fartygsinspektionen, med vissa lokala tillsyningsorgan, fartygsinspektörerna.

Att fartygsinspektionen icke varit omotiverad torde med önskvärd tydlighet framgå af de årsberättelser öfver dess verksamhet, som hittills utfärdats, ur hvilka här endast foljande ur berättelsen för år 1917 hämtade passus må anföras:

“Om ock särskildt svåra fall af bristande sjösäkerhet icke i större antal förekommit, har det dock visat sig, att den införda skärpta statskontrollen å fartygs sjövärdighet varit synnerligen af behovet påkallad. Af de inalles 1,691 förrättningar, sjövärdighetsbesiktningar, inspektioner och passagerarfartygsbesiktningar, hafva allenast 348 kunnat försiggå, utan att bristfälligheter af mer eller mindre allvarlig art, beträffande vare sig fartygets skrof och maskineri eller utrustning, anmärkts för afhjälpande.”

En oefftergiflig förutsättning för statskontrollens lämp-

liga ordnande från början och dess behöriga upprätthållande i fortsättningen är emellertid befintligheten af en fullt kompetent central tillsynsmyndighet, hvilken skall öfvervaka de lokala tillsynsorganens funktionering och verka för enhetlighet och ändamålsenlighet i systemet. I sådant syfte har också inom Kommerskollegium och närmast inom dess byrå för utrikes sjöfart inrättats en särskild helt ny afdelning, kallad fartygsinspektionsafdelningen.

Dess afdelningschef och den man, som högst väsentligt bidragit till den nya institutionens tillkomst är öfverinspektören, civilingeniör Nils Gustaf Nilsson.

Nils Gustaf Nilsson är född den 3 december år 1872 i Tostarps församling i Kristianstad län. Efter aflagd mogenhetsexamen vid Nyköpings högre allmänna läroverk år 1891 studerade han åren 1892 - 96 vid Kungl. Tekniska högskolan och utexaminerades sistnämnda år från dess fackskola för maskinbyggnad och mekanisk teknologi, afdelning för skeppsbyggnadskonst med fyraårig kurs. Redan samma år förordnades han till biträdande skeppsmätare i Stockholms distrikt i hvilken egenskap han verkat ända till tillträddandet af sin nuvarande befattning. En annan omfattande del af hans verksamhet blef äfven snart såsom assisterande inspektör i Stockholm för engelska Lloyd och under längre perioder efter år 1900 såsom detta sällskaps inspektör på eget ansvar, i hvilken senare egenskap han tjänstgjort under sammanlagdt mer än fyra år. Under dessa sina föregående verksamheter har han i tjänsteåren besökt c:a 1,500 fartyg, hvarigenom han gifvetvis vunnit en synnerligen ingående insikt på området.

Vid flere olika tillfällen har han af kommerskollegium och sjöförsvarsdepartementet tillkallats såsom sakkunnig och var han en af de svenska representanterna vid den skandinaviska lastlinjekonferensen i Kristiania år 1912 och vid den internationella sjösäkerhetskongressen i London 1913. Därjämte har hans erfarenhet gifvetvis tagits i anspråk för utarbetande af de förordningar o. d. som sammanhöra med den utvidgade statskontrollen af fartygs sjövärdighet och har han tillhört de på sin tid inom finansdepartementet tillkallade sakkunnige, som afgävo förslag till bestämmelser angående fartygsbyggnad och utrustning m. m.

I fartygstekniska frågor, särskildt inom området för hans verksamhet, har Nilsson utöfvat en omfattande författarverksamhet. Inom Svenska Teknologföreningens afdelning för skeppsbyggnadskonst, vid hvars tillkomst han var en af de främsta drivande krafterna och hvars styrelse han tidigare tillhört och nu tillhör, har han alltid varit en synnerligen intresserad och verksam medlem och han har med många värdefulla föredrag bidragit till förhandlingarne.

Nu senast har öfverinspektör Nilsson erhållit uppdraget att i egenskap af ordförande leda arbetet inom skeppstjänstkommitterade, hvilka af chefen för Finansdepartementet tillkallats för att verkställa utredning och afgifva förslag rörande fartygsbesättnings arbets- och lefnadsförhållanden m. m.

Det är gifvetvis en mängd förhållanden i afseende å sjösäkerhetskontrollen, som kräfva stor urskilning och praktisk blick hos fartygsinspektionen för att vinna en lycklig lösning. Det kräives från statsmyndighetens och särskildt dess chefs sida förutom rationell organisationsförmåga i hög grad sakkunnighet, initiativ och grannlaghet. Erfarenheten under de gångna åren af fartygsinspektionens verksamhet synes icke hafva jäfvat de förväntningar som härutinnan ställdes på ingenjör Nilsson såsom dess förste chef.

ROKOKOBYRÅ OCH LINNESKÅP PÅ SIN TID TILLHÖRIGA CARL VON LINNÉS HEM.

Hoftandläkaren Elof Förberg har under sista decennierna gjort sig bekant såsom synnerligen intresserad Linné forskare och särskildt hopbragt rika samlingar, skrifter af och om Linné. Han har äfven tagit initiativet till det i maj år 1917 stiftade Svenska Linné-Sällskapet af hvars styrelse han är medlem äfvensom dess skattmästare. Det är till stor del på grund af doktor Förbergs intresse och

energi som sällskapet redan nu sett sina sträfvan- den krönas med framgång och lyckats förvärfa de värdefulla och unika samlingar, om hvilka doktor Förberg här nedan lämnar Hvar 8 Dag en kort men saktlig redogörelse.

Svenska Linné-Sällskapet, som stiftades på Hammarby på Linnés 210-årsdag den 23 maj 1917, för att sprida kunskap om Carl von Linné och hans verk
Forts. å sid. 171.

SAMLING AF DRÄKTER, PORSLIN, SILFVER M. M., ALLT FÖRUT TILLHÖRIGT CARL VON LINNÉ.

1—3. CARL XII:S 200-ÅRS DAG. 1. Prins Carl nedlägger såsom ordförande i Carolinska jörbundet en krans vid Carl XII:s staty. — 2 o. 3. SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS JUBILIUMSMEDALJ. — Efter fotografier

4—5. AUGUST BLANCHE-MONUMENTETS AFTÄCKANDE
4. Monumentet efter högtidligheten. 5. Minnestal. Fr. v.: Öfverståhållaren Ramstedt, prinsarna Eugen och Vilhelm, författarne Algot Sanaberg och Emil Norlander, dir. Ottergren, förf. Dan. Fallström, major Adlersträhle samt kommandanten friherre Rosenblad, Stockholmsgilletts älderman, hvilken redogör för monumentets tillkomst. — Foto. 1 o. 4. Pressfoto, 5 Foto. Malmström, Natin. Text å sid. 170.

Svenska numismatiska föreningen har till Carl XII:s jubileet låtit prägla en medalj, en s. k. specie, till vikt och silfvervärde öfverensstämmande med den gamla riksdalern, som motsvarar fyra kronor enligt nuvarande myntvärde. Medaljens framsida utgör en efterbildning af 1718 års riksdaler med Carl XII:s profilbild, ett verk af dåvarande myntgravören L. H. Arensburg. Frånsidan bär konungens krönte amnchiffer, omstråladt af en knippe strålar
Forts. å sid. 166.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfverparre, Shtm Gbg.

VID CARL XII:s DÖDSPLATS PÅ 200-ÅRS DAGEN.

KONUNG GUSTAFS OCH SVENSKA ARMÉNS KRANSAR.
FREDRIKSSTENS FÄSTNING S KOMMENDANT, GENERAL VOGT, NEDLÄGGER NORSKA ARMÉNS KRANS VID CARL XII:s MINNESMÄRKE.

DEN STORA HÖGTIDLIGHETEN Å FREDRIKSSTENS FÄSTNING PÅ CARL XII:s 200-ÅRS DÖDSDAG. *General Vogt talar.* — *Text å sid. 167.*

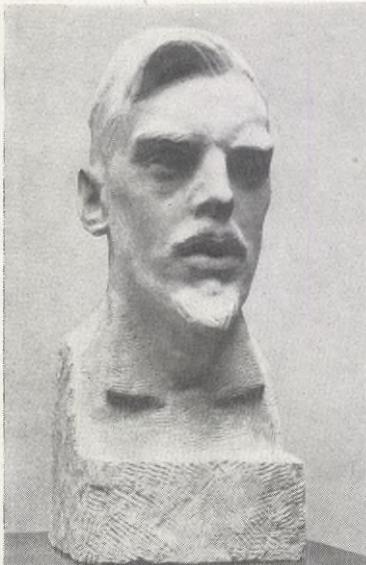

Foto. Lundbäck, Uddevalla.
100-ÅRING: FRÖKEN AURORA WESTBERG, UDDEVALLA.

Göteborgs museum har i dagarna gjort tvenne värdefulla nyförvärf till sin skulpturafdelning nämligen ett *själfförträtt* samt en statyett i päronträ, benämnd *Danserska* af den kände bildhuggaren *Bror Chronander*.

Det förra — en utmärkt porträttkarakteristik — är inköpt till muséets samlingar medan den senare införlifvats med de stort avlagda samlingar å Göteborgs museum, som tillhöra skeppsredare Werner Lundqvist.

Efter fotos.
BROR CHRONANDER. Två nya skulpturer inköpta af Göteborgs musum: SJÄLFFÖRTRÄTT (i kalksten) och DANSERSKA (i päronträ).

Hundra år fyllde den 28 nov. fröken *Aurora Westberg* i Uddevalla. Den ovanligt krya äldringen, som ännu har alla kropps- och själskrafter i behåll, är infödd uddevallabo och fick i hemstaden, vördad och aktad och i kretsen af många vänner fira sin stora bemarkelsedag.

Den berömda finske kompositören och dirigenten *Erkki Melartin* gästar sedan en vecka Stockholm på inbjudan af Konsertföreningen, vid hvilkens konserter torsdagen den 5 och söndagen den 8 december han själf ledde framförandet af flera af sina större musikverk. Förutom den mängd sångkompositioner, som förnämligast skapat hans ryktbarhet, har han skrivit fem symfonier, en opera samt flera lyriska suiter, med hvilka han under sina konsertresor till kontinentens musikcentra vunnit stora framgångar. Alltsedan hösten 1911 är han såsom lärare fäst vid Hålsingfors musikinstitut.

Foto. Nystöm, Karlstad.

Klische: Bengt Sjöbergparis.

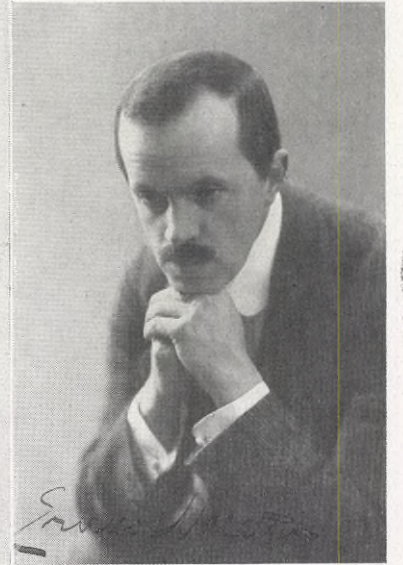
BILD UTAN ORD.

CARL XII-JUBILEET.

Forts. fr. sid. 164.

från en fallande åttauddig stjärna samt ett par latinska inskrifter, den ena innehållande jämte datum, 30 november 1718, endast ordet "Occidet", och den andra en upplysning att Svenska numismatiska föreningen låtit prägla medaljen den 30 november 1918.

Förslaget till medaljen är uppgjort af mynthandlaren T. G. Appelgren och vår framstående medaljgravör Sven Kulle har haft dess utförande om hand.

Klische: Bengt Sjöbergparis.
ERKKI MELARTIN, den berömda finske kompositören, gästar f. n. Stockholm.

Efter fotografen
 AUGUST STRINDBERGS "ADVENT" Å DAGMARTEATERN I KÖPENHAMN. "I skärselden": Fru Orlamundt, herrar Hofmann
 Johs. Meyer.

Till illustr. å sid. 165.

De imponerande *Carl XII-högtidligheter*, som i anledning af 200 årsminnet firades rundt hela Skandinavien, visade att den säregna plats Carl XII intar i Sveriges historia aldrig skall upphöra att utöfva sin tjuskraft öfver sinne och fantasi äfven utom vårt land.

Krigarkonungen — enslingen på Sveriges tron, som höljt vårt land med ära, som störtat det i djup nöd, som hade en värld emot sig och hos världen väckte en sådan respekt att ännu i våra dagar hos ryska folket fortlefver en nästan vidskeplig vördnad för den svenska nationens styrka! Hur ungt, med hvilken charme hans minne lefver — hur rämligheten och högheten i hans gåtfulla, flärdfria, sluna och manligt tappra karaktär alltjämt verkar omedelbart och öfvertygande gent emot historiens alla för och emot.

Det är hemligheten i hans makt öfver eftervärlden att hans minne ej kvarlämnat någon bitterhet. Till och med hos den förra fienden, mot hvilkens land han dirigerade sina karoliner under det fälttåg, som blef hans bane, har storheten i hans gestalt öfvervunnit historiens tvister och sår. När 200 årsminnet af hans död 30 november inföll, syntes äfven lika många norrmän som svenskar samlade vid hans dödsplats, klang på norskt språk en lika uppriktig hyllning som på svenskt.

Öfver hela Skandinavien firades det stora minnet — i Stockholm, i Köpenhamn, i Göteborg, Lund och Strömstad. I hufvudstaden förlades de egentliga fästligheterna till Skansen, sedan prins Carl på förmiddagen å Karolinska förbundets vägnar nedlagt en praktfull krans vid statyn i Kungsträdgården. I Köpenhamn förrättades på minnesdagen en högtidlig gudstjänst i svenska församlingens kyrka, Gustafs kyrkan, därvid högtidstalet hölls af kyrkoherde Lysander från Malmö. Vid Laholmsmonumentet i

Strömstad, hvilket som bekant rests till hugfästade af striden på Strömstads redd år 1717, firades en enastående högtidlighet med flaggtåg och körsång af stadens skolbarn m. m.

Själftva den stora högtidsfesten försiggick dock på den mark där Carl XII stupat — i den annars tysta och inslurade gränsstaden Fredrikshald. Användandet af stora mängder främlingar, norrmän och svenskar, däraf en stor del högre militärer, den fullständiga folkvandringen från närgränsande byar, studenttåget, som medförde de i vinterrusket till dagens ära hvitmössade sångarna — allt angaf att det var en storfäst som firades här i detta den svenska historiens gamla högkvarter.

Och det var imponerande hyllningar de vittrade fästningsväggarna i det gamla Fredrikssten fingo bevitna. Det var ord af djup innebörd och af stor och glädjande betydelse för våra dagar som yttrades af general Vogt, innan han nedlade norska arméns krans på denna för norsk-svensk historia så minnesvärda dödsplats. Det ljöd ett svar och ett sympatiskt i friherre Ramels ord, innan han bredvid den norska kransen placerade kransen och hyllningsgårdan från Sveriges konung Gustaf V. General Munch, som fått sig värvet antörtröt att nedlägga svenska arméns blomsterhyllning, ägnade isynnerhet sin hyllning åt de egenskaper hos Carl XII som gjort honom till den "förförälske representanten för alla tiders soldatdygder".

Programmets höjdpunkt utgjorde likväl den svenska sångarhyllningen. Det var den svenska, den i världen högt uppburna sången som brusade fram, sedan sångarnas långa fackeltåg gjort sin hedersdöfilé förbi den stupade konungens dödsplats — historiens denna afton andaktsfulla sång, hvarfäll i frihet förenade brödrarfolk gripna tvingades lyssna.

BELGISKA KONUNGAPARETS ÅTERINTÅG I SIN HUFVUDSTAD.

KONUNGAPARET UNDER DE BELGISKA TRUPPERNAS DEFILÉ OCH FOLKETS JUBLANDE DELTAGANDE. Fr. v: Prins Charles af Belgien (som engelsk kadett), Prinsent af Wales, Konung Albert och drottning Elisabeth af Belgien, kronprins Leopold och prinsessan Marie-José af Belgien. — Efter originalfoto.

EXKRONPRINSEN (X) JÄMTE FÖLJE OMBORD Å EN ÅNGARE PÅ VÄG TILL WIERINGEN SAMT, nedre bilden. ANKOMSTEN DIT.

Efter originalfotos.

MOT FREDEN.

När nu detta väldiga världs-drama, som skakat mänskligheten i mer än fyra år, börjar att kunna överblickas skall en omständighet frappa däri. Det är mängden af agerande som för någon tid tyckas ha innehaft någon af de stora och afgörande rollerna och som därpå plötsligt försvunnit, Lord Kitchener — Czernin — Kühlmann — Joffre — tsar Nicolaus — Wilhelm II, prins Max af Baden, några att nämna. Och andra personligheter som stått i bakgrunden, hafva lika plötsligt trätt fram.

I det Paris som än en gång är det gamla historiska, skönhetsens, fästens, glansens, jublets — i det minnesrika Elyséepalatset vid Faubourg Saint Honoré firas nu segrernas stora bankett under världens ögon af helt andra än dem som därute på de väldiga slagfälten ledt dramet mot sin fullbordan. Där bänka sig konung Georg af England, där Frankrikes president, Poincaré, och England och Frankrikes namn nämnas uteslutande i segerhymnen.

Det är den nyaste tidens märkliga historia som härmed begynner. Kampen om äran är slutad, kampen om makt tager vid. I den varp där samförstånds-freden skulle väfva in de starka, hållbara framtidsidealerna skönjas redan molniga inslag. I detta krig, som bjudit på så många märkliga öfverraskningar, är ententens inbördesförhållande nu inför fredsfördraget det märkligaste. Så länge alliansen gällde den gemensamma fienden var den osjälvisk och stark, men när den nu vid uppgiften äfven gäller de individuella intressena börja banden betänkligt lossna. Alla angifna och till uppoffringar inspirerande anledningar till krigets fortsättande få vid fredsbordet en annan formulering, och stämmorna börja märkbart att hårdna.

Wilson, fredens öfverstepräst, hvilkens evangelium för endast några veckor sedan ansågs som världens lag, har redan lärt att inse kortvarigheten i all mänsklig auktoritet. Minnet af de öfver 200,000 tappra amerikanare, som ännu kunnat lefva lyckliga under stjärnbaneret, men som föredrogo att dö under trikolorens stormveck, manas icke fram i ljuset vid Elyséepalatsets strålande segerbankett.

Världshistorien växer — scenförändringen går hastigt.

Det är intressant hvad som nu sker, och man frågar sig endast oupphörligt och med den högsta spänning:

— Hvem blir härnäst mohren, som gjort sin plikt?

AUGUST BLANCHE-MINNET.

Till illustr. å sid. 164.

Lördagen den 30 november, 50-årsdagen af August Blanches död, aftäcktes på Karlavägen, på den plats där Malmgården fördom var belägen, det på initiativ af Stockholmsgillet resta *Blanchemonumentet*. Bland dem som kommit tillstädes till den högtidliga aftäckningen märktes prinsarna Eugen och Vilhelm samt bland talarna skalden Daniel Fallström, som i ett längre anförande tolkade August Blanches betydelse för hufvudstaden och dess befolkning såsom diktare, talare och politiker.

Monumentet, hvilkets skapare är arkitekten Ragnar Östberg, har utförts, själfva bysten i hvit Ekebergsmarmor och piedestal, kolonner, öfverstycke och underdel i Mölnbomarmor. Det har en höjd af cirka fyra meter och krönes öfverst af en genius med lagcirkansen. På öfverstycket är uthuggen i relief gamla Malmgården samt en kartuch, den bevingade pegasen. Det märkliga monumentet torde kunna räknas med bland Stockholms allra vackraste och orginellaste offentliga konstverk.

T. v.: ÖFVERSTE E. M. HOUSE, president Wilsons representant i Paris. T. h.: GENERALERNA PERSHING OCH BLISS SAMT AMIRAL BENSON. Amerikas ombud vid vapenstilleståndsförhandlingarna. Efter originalfoto.

CARL VON LINNÉ-SAMLING.

Forts. fr. sid. 163.

samt att väcka och underhålla intresset och vördnaden för vårt lands största naturvetenskapliga minne, har bland sina uppgifter äfven att på lämplig plats sammanföra sådana föremål, som tillhört det Linnéska huset. På Sällskapets 2:dra ordinarie höstsammanträde, som hölls den 16 nov. meddelades, att sällskapet nått en viktig etapp på vägen till detta mål. Det har nämligen satts i tillfälle inköpa en stor och dyrbar samling, möbler, dräkter och smycken, fajanspjäser från Rörstrand och Marieberg, ostindiska porslinsserveris, tenn- och silfversaker med Linnés namn och vapen m. m. allt af stort värde redan såsom konst saker betraktade, men ovärderliga i sin egenskap att vara några af de sista rästerna af hvad som en gång var Carl von Linnés hem.

*Samtliga förvärf exponerades på en tillfällig utställning i samband med höstsammanträdet. På våra bilder synas fru Linnés stora linneskåp och en rokokobyrå, båda synnerligen vackra prof på svensk möbelkonst på 1700 talet. Bland den rika samlingen i montern märkas den sällsynta och vackra urnan från Rörstrand likaså servisen med nordstjärnemönstret. Framst i porslinsamlingen står den s. k. Linnæservisen, en ytterst sällsynt och dyrbar te- och kaffe-servis som beställdes af Linné i Kina. Råster af flere ostindiska och japanska bordsserveris äro äfven företrädda. Glasets representeras af några fint slipade pokaler, champagneglas och "supglas", dyrbarast äro de med Linnæaranken. Bland silfversakerna må särskildt påpekas den stora skålen. Den kallas dopskålen, emedan den tjänstgjort såsom sådan för de flesta af Linnés afkomlingar. Enligt traditionen hölls den "hela sommaren öfver" fylld med smultron.

Linné skriver härom i sina "egenhändiga anteckningar": "sedan han var i dödens kåft af podager 1750 och blef kurerad med smultron, åt han hvar sommar, så länge smultron varade, så mycket där af han förmäde och magen gitte mottaga". De vackra silfverstakarne och en del matsilfver höra till det s. k. honorariesilfret d. v. s. det, som Linné i egenskap af inspektor för Smålands nation tid efter annan erhöi i present. Af två fina kedjor af guld lär den ena vara Linnés enda arf efter hans far. Vidare finnas ringar, den ena med silhuettporträtt af Linné och hans fru, ett mycket vackert syetui med fingeborg och syringar af emaljeradt guld, samt Linnés signet, både det med vapnet och ett med Linnæan och devisen, "famam extollere factis".

Till vänster i montern hänga ett par broderade sidenvästar, som tillhört Linné, (gåfvor af baron E. Cederström) och i bakgrunden fru Linnés "pelisse" af gul sidensars samt den yngsta dotterns brudklädning af ljusblå sidenbrokad med rikt blommönster. Till denna dräkt hörde antagligen de eleganta silkesstrumpor och koketta skor med höga klackar, som finnas på Hammarby. I montern förvaras dessutom en kapp af spansk rör med exkursionshammare och yxa, som Linné haft med sig på sina resor, hans tobakspipa, en snusdosa, som han fick i present af Gustaf III, hans brudgumsstrumpeband med Sara Lisa Moræas namn inväfdt — motsvarande med Linnés namn äges af professor Tullberg — samt en del andra minnen af stort intresse.

Utställningen omfattade äfven en stor och dyrbar samling Linnéporträtt och medaljonger (gåfva af advokat Tullberg) samt ett antal handbref af Linné, af hvilka några förut ej voro kända. De äro ej blott viktiga ur botanisk synpunkt utan innehålla äfven uttalanden, som belysa Linnés karaktär och åskådning. I ett bref till Du Chesne skriver han exempelvis: "Ingen växt har beredt mig större nöje än den Calceolaria, som du sände mig. O, gode Gud, om Du

ville välsigna mig med flere Calceolarieplantor, att jag kunde ha dem i en kruka i mitt fönster, och så finge ha något, hvarmed jag kunde lätta den tilltagande ålderns bördor. Liksom jag i år har gjort med *Zigania*, så kunde jag då nästa år få studera *Dig* genom detta vittne om *Dig*. Men jag begär kanske alltför mycket". —

Denna samling är afsedd att bilda kärnan i ett blifvande Linnémuseum, förlagt till det gamla Linnæanum i Uppsala. Sällskapet har nämligen fått ännu ett af sina önskemål realiseradt, då det genom universitetskanslerns resolution erhållit dispositionsrätten till det gamla Linnéhuset i Uppsala tillika med den angränsande trädgården och den Linnéanska orangeribyggnaden. Denna trädgård, — en gång Rudbeckarnes och Linnés botaniska trädgård, den världsberömda Hortus upsaliensis — var under lång tid centrum för hela världens botaniska forskning.

Med ledning af de detaljerade planer och beskrifningar (delvis af Linnés egen hand) som finnas, ämnar Svenska Linné-Sällskapet söka återställa denna historiska trädgård i dess Linnéanska skick och därmed den klassiska ramen kring Carl von Linnés hem. Härigenom skulle, så långt sig göra låter, godtgöras, hvad föregående generationer försummat beträffande vårdandet af ett af våra största minnen, och en värd g minnesvård resas åt blomsterkonungen. Vi fingo äfven en sevärldhet af allenastående art.

Otvifvelaktigt föreligger här en stor nationell angelägenhet. Carl von Linnés lif var så innehållsrikt och hans verksamhet så omfattande och af så fundamental betydelse, att sällskapets uppgift att sprida kunskap härom torde få anses såsom ett ganska viktigt led i sträfvet att fostra den svenska nationen till historiskt intresse d. v. s. att jämte vördnad för vår forntid söka af det förgångna hämta lärdom för nutid och framtid. Denna uppgift torde vara förtjänt af kulturellt intresserade svenska mäns och kvinnors kraftiga stöd och hjälp.

Elof Förberg.

STRINDBERG I KÖPENHAMN.

Till illustr. å sid. 167.

Hur underligt det än låter är det dock sanning: Strindberg har blifvit populär i Danmark under det senaste året. Man talar om Strindbergsdyrkare, Strindbergskult, och teaterns kappas om att uppföra den store diktarens mer eller mindre svårtillgängliga verk.

Början gjordes af Dagmar-teatern med *Drömspel*, och just i dessa dagar har samma teater satt sin andra Strindbergsföreställning, *Advent*, på affischen.

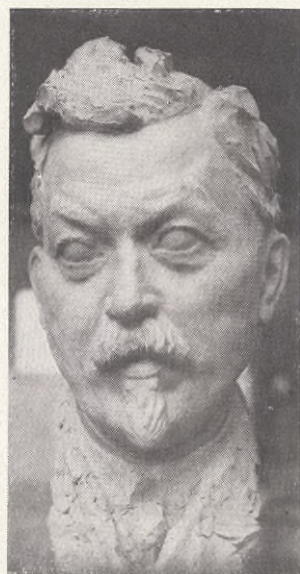
Drömspel blef en både konstnärlig och pekuniär succés som endast få stycken. Efter detsamma följde på Kungliga teatern de två dramerna *Bandet* och *Oväder*, hvaraf isynnerhet *Bandet* väckte genklang hos publiken. Däremot saknades senare förstelse för *Påsk* å samma teater. Hvad man dock först och främst erinrar är det glänsande framförande den ypperliga skådespelerskan fru Anna Bloch (tidigare omtalande i artikel i H. 8. D.) gaf af den sinnessvaga unga flickan.

Den Strindbergsföreställning som gripit mest är dock otvifvelaktigt *Fadern*, som uppfördes på Betty Nansen-Teatern, och hvarti fru Nansen och Peter Fjelstrup firade så stora triumfer. Det är allmänna omdömet att isynnerhet den senare aldrig nått högre än här.

Så ha vi slutligen *Advent* som i dagarna upptagits af Dagmar-teatern med en utomordentlig iscensättning af Sven Gade. Detta, det måhända mest svåröfverstädda af Strindbergs alla sceniska arbeten, har aldrig tidigare varit framfört offentlig, endast för en privat krets i München. Dessvärre ser det dock i detta fall ut som om det snarare var nyfikenhet än egentligt intresse för Strindbergs diktning som lockar publiken. *Advent* är, det tjänar ingenting till att förneka det, åtminstone i en hel del partier absolut oöförligt och oförståeligt.

Många af Strindbergs skådespel, exempelvis *Fröken Julie* ha nog varit framförda i Köpenhamn men detta var då August Falck år 1913 hyrde dåvarande Frederiksbergs Teater och med sitt utmärkte sällskap gaf ett kort gästspel här nere. Emellertid kommer det ej att dröja länge, innan äfven andra stycken af Strindberg blifva framförda. Han har i sanning framfört alla eröfrat Köpenhamns teatrar. Och han hade förtjänt att upplefva det.

A. H.

KNUT TENGDAHL, ledamot af stadshusnämnden. Skulptur tillhörande en serie af 16 porträtt af personer, hvilka haft med bygget att göra.

1. "GOSSEN MED FISKEN", skulptur af Aron Sandberg. 2. CHRISTIAN ERIKSSONS STORA S:T GÖRANSGRUPP, icke förut reproducerad. 3. "MÅLARDROTTNINGEN", skulptur af Aron Sandberg. 4. KAPITÄL VID INGÅNGEN TILL STADSHUSETS FESTIVITETSVÅNING af Aron Sandberg. KAPITÄL PÅ "HANDTVERKETS PELARE". Efter fetos.

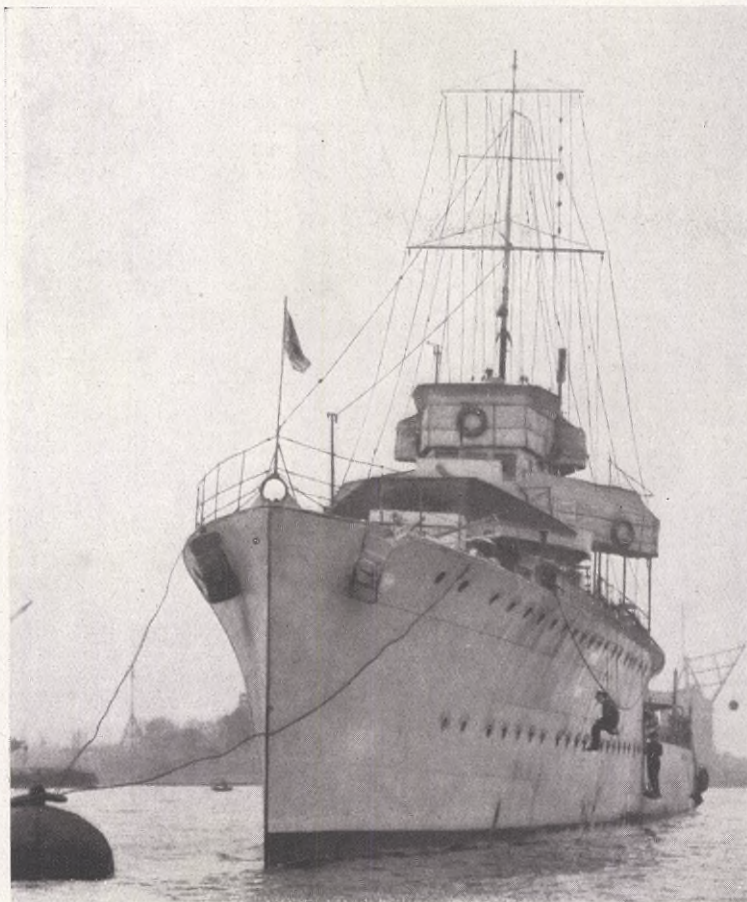
Ehuru det ännu dröjer två och ett halft år innan *Stockholms stadshus*, Ragnar Östbergs märkliga skapelse, står fullt färdigt, ha redan detaljerna i den konstnärliga utsmyckningen hunnit komma fram i en rikedom och omväxling, som de ursprungliga ritningarna icke gäfvö någon aning om. Stadshusarkitekten har nämligen lyckats samla omkring sig en mängd goda förmågor på det konstnärliga handverkets fält, hvilka efter hans intentioner flitigt och med stor framgång trollat fram det mest skiftande galleri på snart sagt alla områden.

Hvar 8 Dag är i detta nummer i tillfälle att återge några till dess förofgande ställda bilder, som visa ett och annat af komplexets yttre ornering, arbeten hvilka hufvudsakligast åstadkommits af de båda skulptörerna Aron och Gustaf Sandberg. Ett undantag utgör den ståtliga S:t Göransgruppen, som utförts i modell af Christian Eriksson och kommer att placeras vid det s. k. Jungfrutornet.

Forts. sid. 175.

"GYLLENE LAXEN", blifvande vindflöjel, jämte konstmeden Karl Magnusson som utfört den.

Köpenhamn fick nyligen i och med det ganska oväntade engelska flottbesöket ett första påtagligt bevis för att freden var lörestående, att de ohyggliga krigsåren aflöstes af nya och sannolikt bättre tider. Det var nästan som i gamla dagar då stormaktsflottorna — den amerikanska, ryska, tyska eller engelska — förankrade utanför den danska hufvudstaden och under loppet af några få timmar befolkade dess gator och promenader med sina besättningar.

Hela besöket var emellertid denna gång mycket kortvarigt. Eskadern, bestående af ett 30-tal fartyg, däraf 6 kryssare, anlöpte Köpenhamns redd torsdagen den 28 november sent på aftonen. Kommenderande chefen var amiral *Alexander-Sinclair*, omnämnd flera gånger under världskriget, bland annat efter Nordsjöslaget då han af amiral Beatty erhöll ett utomordentligt erkännande.

Dagen efter flottans ankomst sågs en ständig och tät människoström röra sig framåt i riktning mot Langelinie, hvifrån en god utsikt erbjöds öfver de engelska örlogsmännen. Af våra illustrationer ser man hur dessa utgjordes af en mycket modern typ torpedjagare, som byggdes med de för England så dyrköpta första krigserfarenheterna för ögonen.

Hela dagen gingo slupar mellan skeppen och land och en stor del af officerarna, kadetterna och menige aflade under eftermiddagens och aftonens lopp besök i Köpenhamn. Man bemärkte bland annat att samtliga officerare voro synnerligen unga män, änskönt flera af dem innehade kaptens rang.

På tillfrågan hvad besöket gällde svarade såväl beläl som manskap undvikande. Det anses för rätt tveivelaktigt att den stora flottan utsändts för att öfva någon slags tillsyn öfver förhållandena i Tyskland. Snarare har den väl till uppgift att oskadliggöra minorna bl. a. i Öresund. Ett annat mycket utbredt rykte vill veta att det är de kaotiska och skandalösa förhållandena i Ryssland, som åtminstone varit medverkande till eskaderns utsändande.

Redan den 30 lättade de engelska skeppen ankar — dock för att enligt en tämligen bestämd förmodan återvända efter en tur i Östersjön — och Köpenhamn var en attraktion fattigare.

Efter fotografi

AMIRALSKEPPET, PANSARKRYSSAREN "CARDIFF".

Nische: Hengt Sjöfartyg.

Efter fotografi

NÅGRA AF DE STORA NYA TORPEDJAGARNE.

Nische: Hengt Sjöfartyg.

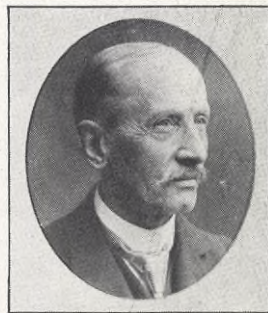
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

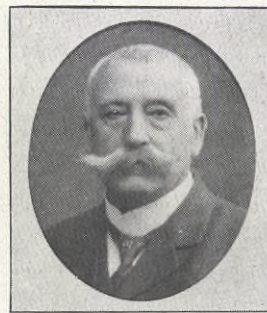
P. BONDESSON.
F. d. Godsägare. — Svalöf.
75 år 10 dec.*

C. E. AHLBERG.
Apotekare. — Stockholm.
75 år 29 nov.

O. ENEMAN.
F. d. Öfverkontrollör. — Sthlm.
70 år 1 dec.

G. PERSSON,
F. d. Godsförvaltare. — Malmö.
70 år 10 dec.*

J. DAHL.
Stadsläkare. — Ronneby.
60 år 4 dec.*

K. G. TINGVALL,
Förste stadsläkare. — Upsala.
55 år 10 dec.*

O. T. HULT.
Förste marinläkare. — Sthlm.
50 år 2 dec.*

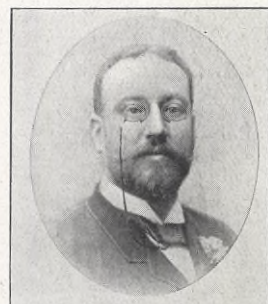
N. GEBER.
Bokförläggare. — Stockholm.
40 år 3 dec.*

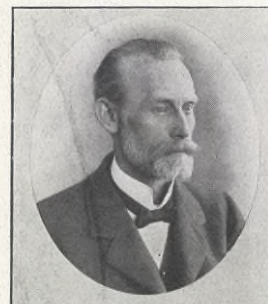
D. A. BLOMBERG †.
Fabrikör. — Lysvik.
F. 45. † 31 okt.*

L. P. AHLQUIST †.
Teol. Dr. Pastor. — Portland.
F. 49. † 26 sept.*

A. T. S. EHRENBORG †.
F. d. Direktör. — Stockholm.
F. 55. † 2 dec.*

G. A. ADLERZ †.
Lektor. — Sundsvall.
F. 58. † 11 nov.*

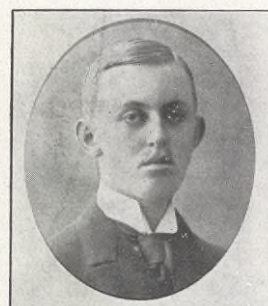
E. JERNBERG †.
Grosshandlande. — Stockholm.
F. 81. † 1 dec.*

A. W. WALDEMARSON †.
T.f. Distr.-landtmätare. Sjöfö.
F. 88. † 12 nov.*

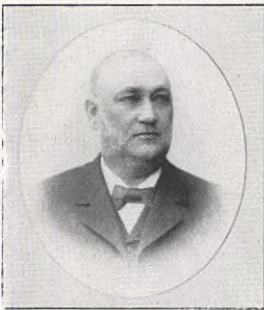

E. C. WALDEMARSON †.
Fru. — Sjöfö.
F. 92. † 13 nov.*

S. A. ARNELL †.
Grosshandlande. — Hyssna.
F. 90. † 15 okt.*

* Data å nästa sida.

H. A. PIHLGREN †.
F. d. Disponent. — Göteborg.
F. 42. † 30 nov.

C. P. EKMAN †.
Grosshandlande. — Göteborg.
F. 54. † 30 nov.*

PER BONDESSON. Eg. sdn 66 fädernegården i Svalöf; anl. 74 mejeri o. inf. senare uppfinning i stor still af afvelsdjur. nötkreatur o. svin. Öfverlärt gård o. anläggning på ett familjebol. Per Bondessons landtr. a.-b. 98. Af honom utst. afvelsdjur ha v. utställn. erhållit framstående pris o. hed-pris. På sin tid ordf. i komm-nmd o. st. v. ordf. i skolråd. Ordf. i sparb-styr. sdn 91, i hushålln-sällsk. kontr. komm. led. af sällsk. bedrind-utsk., erh. 14 sällsk. mindre guldin. Ordf. i styr. f. Syd. Skån. andelsakt. fören. v. ordf. i Skån. landtm. centr-fören. förvalt-råd. v. ordf. i styr. f. Sv. landtm.-bank i Malmö; led. af styr. f. Allm. sv. utsåd. a.-b., Svalöf, af styr. f. Skån. smörexp.-fören. Sdn 74 landstingsman. Led. af Riksd. F. K. 92-97; suppl. o. led. af tillf. utsk. suppl. i lagutsk. led. af sersk. utsk. 98* af bankoutsk. 04. Biografi o. helsid.-portr. årg. X: 10.

GUSTAF PERSSON. Efter stud. v. K. Veter.-o. Landbohögskole i Köpenhamn kassör v. Andrarums alunbruk. 76-97 förvalt. af Ovesholms m. fl. gods, organ. utstycken o. försäljning af St. Herrestad, Karlsfält m. fl. af ett konsort. 97 inköpta egend.; sdn 04 sekr. h. Skån. landtm. arb.-giftvarefören.

JOHAN DAHL. Stud. 80, med. lic. 92; stadsläk. i Ronneby sdn 96. Stadsfullm. 03-08 o. 15-18, ordf. i helsid.-nmd. 17-18, led. af fattigv.-styr. 01-07, ordf. 03-07.

KARL GUSTAF TINGVALL. Stud. 82, med. lic. 97, tf. stadsläk. i Västerås 98-02. stadsläk. der 02-10, förste stadsläk. i Upsala sdn sistn. år. Öfverläk. v. epid. sjukh. 11, läk. v. straffäng. s. å.

OLOF HULT. Stud. 88, med. lic. 99, prakt. läk. i Stockholm 01, kron-prinsens läk. 02-08 doc. i epidemiografi v. Karol. inst. 16.; marinfläk. 2 gr. 03, 1 gr. 10, förste marinfläk. v. marinfläk.-kåren 16. Sekr. i sekt. f. medic. hist. af Sv. läk.-sällsk. Led. af Öflogsm.-sällsk., Samf. f. utg. af handskr. rör. Skand. hist. På sin tid en af O. D:s mest bemärkta sängare; stift. af Stockh. sängargille, dess ordf. o. främsta sängarkraft.

NILS GEBER. Efter afl. stud.-ex., fil. dr. 06, ingick då i den af fadern grundade bokförl.-firman Hugo G. i Stockholm samt år sdn 14 inneh. af detta bokförlag, tillhölje dess litterära o. allm. kult. läggning ett af de främsta o. mest ansedda i vårt land.

STOCKHOLMS STADSHUS.

Forts. fr. sid. 172.

Ett motiv som ofta återkommer i stadshusets skulpturer är laxen, en hänsyftning på sägnen om Stockholms grundläggning. En fiskare ute på Malären, utanför biskopsborgen Tynnelsö, hade lyckats fånga en fet lax och utropade förtjust: "Lax, lax, lerbak, ej kommer du på bispens fat", hvilket den myndige biskopen hör från sitt torn och bevarar: "Det svar jag vid min bispehatt: du skall sova i tornet i natt". Men fiskaren förlorar ej modet utan säger: "Mitt vadmalssigel och min ekebat, de skilja mig och bispnen åt". Han lyckades undkomma till den plats, där Stockholm nu ligger, och har fått äran att anses som stadens första invånare. Det är detta motiv, som den framtida besökaren skall stöta på här och hvar inom det Östbergiska stadshuset: "den förgyllda laxen"; ett vackert smidesarbete af konstmeden Karl Magnusson utgör vindflöjel på ett af de många tornen, en fet lax, fint huggen i polerad granit, på ett fat vid ingången till Bellmanskällaren, "gossen med fisken", af Aron Sandberg, återger ännu en gång Tynnelsöfiskarens vackra laxexemplar, som takryttare återfinnes fiskaren och biskopen i driiven koppar, den förra räckande lång näsa åt den senare, och slutligen förevidig i en slutsten (en biskopsmitra och därunder en lax) på en af fasaderna.

Ett i hög grad märkligt arbete äro de jättstora kartreliefer, som Gustaf Sandberg länge varit sysselsatt med och som återge Stockholm från Mälaresidan på 1500-talet och år 1917. Å den förra ser man Storkyrkan och slottet "Tre Kronor" dominera i mid-

ADAM BLOMBERG †. Ordf. i komm.-st. sdn 85, i sparb.-styr. 04-10, därefter dess kamrer; ordf. i tax.-nmd, i styr. f. sockn. hästförsäkr.-fören., v. ordf. i skolråd. led. af kyrkoråd, kyrkovård. Mångårig landstingsman.

PETER AHLQUIST †. Genomg. latinygm. i Göteborg, reste 72 t. Amerika i och f. studier v. August. synod. semin., prestv. i Rockford 74. Hed. dr. v. August. coll. o. teol. semin. 02. Under 11 år presid. v. N. Y. konf. svenska statskyrka; en syssla motsv. ett biskopsemb. samt m. verksamhet öfver hela östl. Amerika. Egnade stort intresse åt de svensk-amer. lärov.; var på sin tid presid., eforus eller insp. v. olika lärov. Församl. förestånd. i Portland, samt senare i Wilcox, derifrån han återflytt. t. Portland.

SIGURD EHRENBORG †. Efter afl. off.-ex genomg. såsom löjtn. v. F. Lifgren.-reg. Gymn. centralinst. samt reste i början af 80-talet t. London, tåg. der v. Kellgrenska inst., hvilket han senare öfvertog. Flyttade efter några år sin verksamhet t. Paris och grundade der eget gym. inst. hvilket åtnöjt stort anseende. Egnade stort intresse åt den svenska kolonien der o. egde derinom allmän popularitet. Efter återkomst till Sverige 99 chef f. Grand Hotell i Stockholm t. 01, samt f. Grand Hot. Haglund i Göteborg t. 04. Därefter bosatt i Stockholm egnade han sig åt affärsverksamhet i hög grad musik- o. konstintresserad.

GOTTFRID ADLERZ †. Stud. 78, fil. dr. 87, doc. i zool. v. Stockh. högsk. 89, lekt. i nat.-hist. o. kemi v. Sundsv. h. allm. lärov. sdn 94. Berömd entomol. forskare. Led. af Vet.-akad. Biografi o. helsid.-portr. årg. XVII: 39.

ERIK JERNBERG †. Aig. fr. Göteborg. hand.-inst. 98, etabl. efter anst. i in- o. utl. egen firma i pappersbranschen i Köpenhamn 08, i Stockholm 16.

AXEL WALDEMARSON †. Stud. 08, lantmät.-ex. 12, tj.-g. som lantmät. i Säfte sdn 15, tf. distr.-lantmät. i S. dersysslens distr. 18.

ELSA WALDEMARSON f. Jansson. Utex. fr. priv. h. lär.-semin. 15; ing. 16 äktnsk. m. lantmät. A. W. Waldemarsen. Litterärt begåfvad. Medarb. i H. 8. D. o. pristag. i dess litt. pristafälln.

SVEN ARNELL †. Utex. fr. Göteborg. hand.-inst. 09, egnade sig därefter åt verksamhet som väfnadsförläggare under firma And. A. i Hyssna. Bibl. i. sn. bibl. der sdn 09.

CARL PHILIP EKMAN †. Grosshandl. i Göteborg. Styr. ordf. i Slakt.-o.-b. Göta o. a. b. Bred-mosse. Stadsfullm. 09-12, v. ordf. i fattigv.-styr. ordf. i Sv. lifräddn.-sällsk. Göteborg.-afd.

För insändare af porträtt att beakta!

Porträtt till Veckans Porträttgalleri

böra vara af möjligast sena datum för att införas.

Uppgifter till porträtt

böra ansluta sig till frågeformulär från redaktionen.

Särskildt påpekas nödvändigheten af att **alla förnamn angifvas, med tilltalsnamnet helt utsk. utvet och understruket.** Förbiseente härutinnan **utesluter biografi.**

Porträtt och biografi

införas efter begäran från Redaktionen, som också bär kostnaderna. Förslag till införande emottagas.

ten, med Franciskanerklostret, sedermera Riddarholmskyrkan, på Kedjeskär, Söderport till höger och Norrbro till vänster. Ute på norra malmen till vänster ser man S:ta Clara kloster. De båda relieferna få väldiga mått och skola utföras i svarta granitblock, som för närvarande huggas på västkusten. Relieferna placeras som s. k. porttöjljare på hvar sin sida om huvudingången till Borgargården från Handverkaregatan.

Af de märkligare skulpturverken har ett arbete redan utförts och placerats, nämligen den bild af "Målar-drottningen", med drottning Kristinas anletsdrag — som Aron Sandberg är mästare till. Denna har fått sin plats på en vriden pelare af tegel i hörnet af Handverkaregatan och Eiraplan. Drottning Kristina värdade sig mycket om Kungsholmen och bär nu i sin hand stadsdelens "pärlor", Stadshuset, Rådhuset och Ulrica Eleonora kyrka.

I det bildgalleri, som för eftervärlden bevarar dragen af 16 personer, hvilka haft med bygget att göra, ingår det här återgifna huvudet af stadshusnämndens nitiske ledamot, riksdagsman Knut Tengdahl. Serien omfattar dessutom porträttfigurer af en del arbetare, förmän m. fl. vid bygget anställda.

Slutligen ha vi tagit med två bilder af kapitalornament som prof på Aron Sandbergs läckra konst på detta gebief. Den ena bilden visar "handverkets pelare" med muraren i arbete, stenhuggaren med sin hammare o. s. v. Det andra, som är placeradt i närheten af ingången till festivitetslokalerna, företer lifliga lätta scener från skog och mark, dans i den milda sommarnatten, fiolspel o. s. v.

TYSK SEGERBILD I NEDERLAGET.

Efter fotograf

TYSKA TRUPPER I ORDNADE ÅTERTÅG ÖFVER RHEN.
Infanteri med alla Förbundstaternas flaggor passerar skeppsbron vid Koblenz i fullgod ordning.

Källa: Bengt Sjöberg

ENGELSKA CIVILFÅNGAR BEFRIAS UR FÅNGLÄGRET I RUHLEBEN d. 22 nov. efter en fyraårig hård fångenskap.

INNEHÅLL: Öfverinspektör Nils Gustaf Nilsson (biografi och helsidesporträtt). — Carl XII:s 200-årsminne. — Stockholms stads-
hus med illustrationer. — "Carl von Linné-samling" af doktor Elof Förberg. — Engelska flottans Köpenhamnsbesök. — Svenska
och utländska bilder. — Mot freden. — Veckans porträttgalleri.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utes angående af källan förbjudes vid laga påföljd.
För Berättelser och Historietter gäller oalkortigt förbud.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.